

ROMÂNIA
UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOSOFIE

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
1.2. Facultatea	Facultatea de Istorie și Filosofie
1.3. Departamentul	Istorie medievală, premodernă și istoria artei
1.4. Domeniul de studii	Studii culturale
1.5. Ciclul de studii	Master
1.6. Programul de studii/ Calificarea	Studii Iudaice

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei			Literatura și presa idiș din România		
2.2. Titularul activităților de curs			Lect. Dr. Augusta Costiuc Radosav		
2.3. Titularul activităților de seminar			Lect. Dr. Augusta Costiuc Radosav		
2.4. Anul de studiu	II	2.5. Semestrul	I	2.6. Tipul de evaluare	E

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	3	Din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	1
3.4 Total ore din planul de învățământ	42	Din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp:					
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					40
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					40
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					40
Tutoriat					13
Examinări					2
Alte activități:					
3.7 Total ore studiu individual		133			
3.8 Total ore pe semestru		175			
3.9 Numărul de credite		7			

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Nu este cazul
4.2. de competențe	Nu este cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Laptop, videoproiector
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Laptop, videoproiector

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<ul style="list-style-type: none"> • Cunoașterea și înțelegerea conceptelor, a terminologiei și a principalelor direcții de evoluție ale literaturii și presei idiș din România • Utilizarea corectă a conceptelor însușite în comunicarea scrisă și orală • Dezvoltarea competențelor de reflecție și de analiză critică a surselor referitoare la literatura și la presa idiș din România • Extinderea capacității de a înțelege și corela caracteristicile literaturii și ale presei idiș din România, cu cele ale literaturii și presei idiș din Diaspora evreiască europeană, dar și cu cele ale literaturii europene în sens mai larg.
Compe-tențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> • Capacitatea de a înțelege și respecta diversitatea și multiculturalitatea • Dezvoltarea capacităților de comunicare scrisă și orală • Abilitatea de a gândi critic

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Cursul are ca obiectiv general învățarea și însușirea principalelor direcții de evoluție ale literaturii și publicisticii de limbă idiș din România, coroborate cu aspecte de istorie culturală a evreilor <i>ashkenazi</i> .
7.2 Obiective specifice	Obiectivele specifice ale cursului sunt înțelegerea și însușirea următoarelor componente ale parcursului literaturii și presei de limbă idiș din România: cronologie, principalii scriitori și publiciști, principalele opere și publicații periodice, corelarea cu aspecte de istorie culturală ale literaturii și presei idiș din Diaspora evreiască europeană, plasarea literaturii și a presei idiș din România în contextul dezvoltării celorlalte literaturi din Europa.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Introducere. Elemente de istorie culturală a evreilor <i>ashkenazi</i> din sud-estul Europei și din spațiul românesc. Repere cronologice asupra debutului literaturii și a presei idiș din România.	Prelegere.	
2. Antemergători, <i>badhani</i> și trubaduri. די בראָדער זינגערס. Cursul prezintă influența primilor recitatori sau rapsozi itineranți veniți din Galiția și contribuția lor la cristalizarea literaturii idiș în Moldova și Țara Românească.	Prelegere.	
3. La confluența dintre literatură și	Prelegere.	

<p>folclor. Pildele și zicătorile lui Cilibi Moise (משה פרויט) (1812-1870). Cursul analizează cele mai importante proverbe ale recitatorului itinerant Cilibi Moise și influența sa remarcabilă asupra dezvoltării literaturii idiș din spațiul românesc, dar și asupra unor scriitori români.</p>		
<p>4. Scenografii itinerante și poezie populară: Benjamin Wolf (Zbarjer) Ehrenkrantz (1826-1884) וועלן זבארזשער עהרענקראַנץ. Cursul reliefează și analizează creațiile poetice ale recitatorului Benjamin Wolf (Zbarjer) Ehrenkrantz și reliefează influența decisivă a acestuia asupra cristalizării teatrului idiș la Iași, la inițiativa scriitorului Avrom Goldfaden.</p>	Prelegere.	
<p>5. Debutul istoriografiei evreiești din România: Iacob Psantir יעקב פסנתיר (1820-1902) și scrierile sale în limba idiș despre evreii din România: „Cronica Țărilor Românești” (1871), „Istoria evreilor din România” (1873), „Maskereth Zion” (1877), „Sefer Zikhronot” (1890).</p>	Prelegere.	
<p>6. Avrom Goldfaden אַברעם גאָלדפֿאַדען (1840-1908) și întemeierea primului teatru evreiesc profesionist în limba idiș din lume la Iași în 1876. Cursul evidențiază contribuția lui Avrom Goldfaden la dezvoltarea literaturii dramatice și a teatrului în limba idiș din lume.</p>	Prelegere.	
<p>7. Scriitori și publiciști evrei din Transilvania: Hirsch Leib Gottlieb הירש לייב גאָטליב (1829-1930) și centrul laic de cultură idiș din Sighet. Hirsch Leib Gottlieb ca autor de satire și scenete umoristice și ca editor de ziare idiș: <i>Die Jüdische Volks-Zeitung</i> (1893), <i>Jüdisches Volksblatt</i> (1899), <i>Zion</i> (1901).</p>	Prelegere.	
<p>8. Presa de limbă idiș din secolul al XIX-lea în context european. Alexander Zederbaum (1816-1893), redactorul ziarului idiș קול מבושר (1862-1872), și rolul său în sprijinirea dezvoltării limbii și a literaturii idiș moderne, de orientare</p>	Prelegere.	

seculară. Contribuția esențială a lui Zederbaum la apariția și evoluția publicisticii idiș din Europa.		
9. Presa idiș în România în secolul al XIX-lea. Repere istoriografice, conceptuale și metodologice privind evoluția sa. Debutul publicisticii în limba idiș din România: perioada 1855-1874. <i>Korot ha-'itim</i> , Iași (1855-1871); <i>Gazeta română-evreiaskă</i> , Iași (1859); <i>Di Tzayt / Timpulă</i> , București (1859); <i>Et ledaber</i> , București (1859).	Prelegere.	
10. Cel mai longeviv jurnal din România: <i>Hajoetz le-Bet Israel be-Romania</i> , București (1874-1895). Cursul subliniază importanța acestui jurnal pentru surprinderea unor aspecte variate ale vieții comunităților evreiești din Vechiul Regat al României între 1874-1895.	Prelegere.	
11. Primele cotidiene în limba idiș din România, dar și din lume: <i>Jüdischer Telegraph</i> , București (1877-1878) și <i>Der Politiker</i> , București (1877). Cursul analizează temele prezente în aceste publicații și le încadrează în peisajul publicistic european de limba idiș, evidențiindu-le semnificația.	Prelegere.	
12. Periodice idiș de interes general cu tematică politică, științifică, culturală sau economică: <i>Der Rumenische Israelit</i> , Iași (1882), <i>Jehudith</i> , București (1883), <i>Hatokea</i> , Botoșani (1885), <i>Galatzer Israelit</i> , Galați (1887), <i>Hatzofe</i> , Roman (1890), <i>Das Neue Volksblatt</i> , București (1892), <i>Der Jüdische Geist</i> , Iași, 1898. Cursul analizează conținutul editorial și principalele teme prezente în jurnale și reliefează modul în care este reflectată viața intelectuală, culturală, politică și economică a evreilor din diferitele <i>shtetlekh</i> de pe teritoriul României în cuprinsul acestor jurnale.	Prelegere.	
13. Orientarea sionistă și opțiunea emigrării în America, reflectate în publicistica idiș din România: <i>Die Jüdische Presse</i> , București (1880), <i>Di Hoffnung</i> , Piatra Neamț (1881), <i>Neue Jüdische Zeitung</i> , Iași (1881),	Prelegere.	

<p><i>Die Wahrheit</i>, Galați (1883), <i>Haghibor</i>, București (1886), <i>Jüdisches Volksblatt</i>, Iași (1886), <i>Der Jüdische Volksfreund</i>, Iași (1887). Cele două opțiuni, cea sionistă și cea a emigrării în America sunt discutate și contextualizate istoric și, în proximitatea ideilor susținute de acestea, sunt analizate și principalele jurnale de limbă idiș din România care adoptă aceste orientări.</p>		
<p>14. Conștiință și identitate: dihotomia naționalistă a secolului al XIX-lea. Curentul “idișist” și cel “ebraist”. Confruntări literare, pamflete, opinii, publicistică: Joseph Judah Lerner (1847-1907), Yehoshua Hona Ravnitsky (1859-1944), Simon Dubnow (1860-1941).</p>	<p>Prelegere.</p>	
<p>Bibliografie</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ACZEL Emanuel, <i>Publicațiile periodice evreiești din România. Dicționar bibliografic. Vol. 1: 1857-1900</i>, București, Ed. Hasefer, 2004. 2. BERCOVICI, Israel, <i>O sută de ani de teatru evreiesc în România 1876 – 1976</i>, București, Ed. Kriterion, 1982. 3. BICKEL, Shlomo, <i>Yahadut Romanyah: Historiah, bikoret sifrutit, zikhrono</i>, Tel-Aviv, Hitahadut oley Romaniah be-Israel, 1978. 4. CILIBI, Moise, <i>Vestitul în Țara Românească. Practica și apropourile</i>, București, Ed. Hasefer, 2000. 5. COSTIUC RADOSAV, Augusta, <i>Vocile unei istorii neterminate. Presa idiș din spațiul românesc extra-carpatic 1855-1900</i>, Cluj-Napoca: Argonaut & Mega, 2014. 6. <i>De la Cilibi Moise la Paul Celan. Antologie din operele scriitorilor evrei de limbă română</i>, București, Ed. Hasefer, 1996. 7. DINSE, Helmut, LIPTZIN, Sol, <i>Einführung in die jiddische Literatur</i>, Stuttgart, J. B. Metlersche Verlagsbuchhandlung, 1978. 8. EHRENKRANZ, Benjamin Wolf (Binyomen Volf Erenkrants), <i>Velvele Zbarezhers briv zu zayn bruder Meyer: Loyt di originaln fun der bibliotek fun der yidisher kehile in Vin</i>, ed. Bernhard Wachstein, Vilnius, 1928. 9. <i>Encyclopaedia Judaica</i>, Jerusalem, Keter Publishing House, 2007, 22 vol. 10. <i>Evreii din România în texte istoriografice</i> / coord. Lya Benjamin, București, Ed. Hasefer, 1992. 11. GOLDSMITH, Emanuel S., <i>Architects of Yiddishism at the Beginning of the Twentieth Century</i> 		

- : *a Study in Jewish Cultural History*, Rutherford, Fairleigh Dickinson University Press, 1976.
12. GOLDSMITH, Emanuel S., *Modern Yiddish Culture : the Story of the Yiddish Language Movement*, Fordham University Press, New York, 2000
 13. KORN Yitzhak, *Yiddish in Rumenye. Eseyen*, Tel Aviv, Farlag „Avoka”, 1989.
 14. KULLER Hary, *Presa evreiască bucureșteană*, București, Ed. Hasefer, 1996.
 15. KULLER Hary, *Presa evreiască din România*, București, Ed. Tritonic, 2004.
 16. *Le yiddish : langue, culture, société* / sous la direction de Jean Baumgarten et David Bunis, CNRS Editions, Paris, 1999
 17. LIPTZIN, Solomon, *A History of Yiddish Literature*, Middle Village N.Y., Jonathan David, 1985
 18. MADISON, Charles Allan, *Yiddish Literature : its Scope and Major Writers*, New York : Schocken Books, 1971
 19. MARK Nathan, *Yiddish-literatur in Rumenye – fun ir onheyb biz 1968*, Haifa, Ha-Levanon, 1971.
 20. PODOLEANU S. (Solomon), *Istoria presei evreiești din România I (1857-1900)*, București, „Bibliografia”, 1938.
 21. *Publicațiile periodice românești (ziare, gazete, reviste), Tom I: Catalog alfabetic 1820-1906* / ed. de Nerva Hodoș și Al. Sadi Ionescu, București, Librăriile Socec & Comp., 1913.
 22. *Publicațiile periodice românești (ziare, gazete, reviste), Tom II: Catalog alfabetic 1907-1918; Supliment 1790-1906* / descriere bibliografică de George Baiculescu, Georgeta Răduică și Neonila Onofrei, București, Ed. Academiei Republicii Socialiste România, 1969.
 23. REJZEN Zalman, *Leksikon fun der yudisher literatur un prese*, Warszawa, Farlags-Gezelshaft „Tzentral”, 1914.
 24. REJZEN Zalman, *Leksikon fun der yudisher literatur, prese un filologye*, 3te farbeserte oyflage, Vilnius, Vilner Farlag fun B. Kletzkin, 1928, 4 vol.
 25. SCHWARZFELD, Moses, *Evreii în literatura populară română. Studiu de psihologie populară*, București, Ed. Tritonic, 2004.
 26. TAMBURU Volf (Vladimir), *Yiddish-prese in Rumenye*, București, Ed. Kriterion, 1977.
 27. *The YIVO Encyclopedia of Jews in Eastern Europe* / ed. Gershon David Hundert, New Haven, Yale University Press, 2008, 2 vol.
 28. WEINREICH, Max, *History of the Yiddish Language*, Yale University Press, New Haven, 2008
 29. WEISSBERG, Meir, *Welwel Zbarazer, der Fahrende Singer des galizisch jüdischen Humanismus*, Leipzig, 1909.
 30. YOFFE, A. B., *Be-sadot zarim. Sofrim yehudim be-Romaniah 1880 – 1940 = In Foreign Pastures. Jewish Writers in Romania 1880 – 1940*, Tel-Aviv, The Goldstein-Goren Center for the History of the Jews in Romania, 1996.

8.2 Seminar/laborator

Metode de predare

Observații

1. <i>Badhani</i> și recitatori itineranți: די וועלוול זבארזשער, בראָדער זינגערס עהרענקראַנץ.	Dezbatere, lectură, analiză de text.	
2. Istoriografia în limba idiș din România: Iacob Psantir יעקב פסנתיר (1820-1902)	Dezbatere, lectură, analiză de text.	
3. Dramaturgia lui Avrom Goldfaden אברהם גאָלדפֿאַדען (1840-1908) în contextul culturii idiș din România și din lume.	Dezbatere, lectură, analiză de text.	
4. Evoluții în viața <i>shtetlekh</i> din România reflectate în articole din cel mai longeviv jurnal idiș din România: <i>Hajoetz le-Bet Israel be-Romania</i> București (1874-1895).	Dezbatere, lectură, analiză de text.	
5. Societate, economie, cultură în periodicele idiș <i>Der Rumenische Israelit</i> , Iași (1882), <i>Jehudith</i> , București (1883), <i>Hatokea</i> , Botoșani (1885), <i>Galatzer Israelit</i> , Galați (1887), <i>Hatsofe</i> , Roman (1890), <i>Das Neue Volksblatt</i> , București (1892), <i>Der Jüdische Geist</i> , Iași, 1898.	Dezbatere, lectură, analiză de text.	
6. Sionism și emigrare în <i>Die Jüdische Presse</i> , București (1880), <i>Di Hoffnung</i> , Piatra Neamț (1881), <i>Neue Jüdische Zeitung</i> , Iași (1881), <i>Die Wahrheit</i> , Galați (1883), <i>Haghibor</i> , București (1886), <i>Jüdisches Volksblatt</i> , Iași (1886), <i>Der Jüdische Volksfreund</i> , Iași (1887).	Dezbatere, lectură, analiză de text.	
7. Conferința de la Cernăuți (1908) – limba idiș devine “una din limbile naționale” ale evreilor din Diaspora. Nathan Birnbaum, Jacob Gordin, David Pinski, Chaim Zhitlowsky.	Dezbatere, lectură, analiză de text.	
Bibliografie		
<ol style="list-style-type: none"> 1. ACZEL Emanuel, <i>Publicațiile periodice evreiești din România. Dicționar bibliografic. Vol. 1: 1857-1900</i>, București, Ed. Hasefer, 2004. 2. BERCOVICI, Israel, <i>O sută de ani de teatru evreiesc în România 1876 – 1976</i>, București, Ed. Kriterion, 1982. 3. BICKEL, Shlomo, <i>Yahadut Romanyah: Historiah, bikoret sifrutit, zikhrono</i>, Tel-Aviv, Hitahadut oley Romaniah be-Israel, 1978. 4. CILIBI, Moise, <i>Vestitul în Țara Românească. Practica și apropourile</i>, București, Ed. Hasefer, 		

- 2000.
5. COSTIUC RADOSAV, Augusta, *Vocile unei istorii neterminate. Presa idiș din spațiul românesc extra-carpatic 1855-1900*, Cluj-Napoca: Argonaut & Mega, 2014.
 6. *De la Cilibi Moise la Paul Celan. Antologie din operele scriitorilor evrei de limbă română*, București, Ed. Hasefer, 1996.
 7. DINSE, Helmut, LIPTZIN, Sol, *Einführung in die jiddische Literatur*, Stuttgart, J. B. Metlersche Verlagsbuchhandlung, 1978.
 8. EHRENKRANZ, Benjamin Wolf (Binyomen Volf Erenkrants), *Velvele Zbarezhers briv zu zayn bruder Meyer: Loyt di originaln fun der bibliotek fun der yidisher kehile in Vin*, ed. Bernhard Wachstein, Vilnius, 1928.
 9. *Encyclopaedia Judaica*, Jerusalem, Keter Publishing House, 2007, 22 vol.
 10. *Evreii din România în texte istoriografice* / coord. Lya Benjamin, București, Ed. Hasefer, 1992.
 11. GOLDSMITH, Emanuel S., *Architects of Yiddishism at the Beginning of the Twentieth Century : a Study in Jewish Cultural History*, Rutherford, Fairleigh Dickinson University Press, 1976.
 12. GOLDSMITH, Emanuel S., *Modern Yiddish Culture : the Story of the Yiddish Language Movement*, Fordham University Press, New York, 2000
 13. KORN Yitzhak, *Yiddish in Rumenye. Eseyen*, Tel Aviv, Farlag „Avoka”, 1989.
 14. KULLER Hary, *Presa evreiască bucureșteană*, București, Ed. Hasefer, 1996.
 15. KULLER Hary, *Presa evreiască din România*, București, Ed. Tritonic, 2004.
 16. *Le yiddish : langue, culture, société* / sous la direction de Jean Baumgarten et David Bunis, CNRS Editions, Paris, 1999
 17. LIPTZIN, Solomon, *A History of Yiddish Literature*, Middle Village N.Y., Jonathan David, 1985
 18. MADISON, Charles Allan, *Yiddish Literature : its Scope and Major Writers*, New York : Schocken Books, 1971
 19. MARK Nathan, *Yiddish-literatur in Rumenye – fun ir onheyb biz 1968*, Haifa, Ha-Levanon, 1971.
 20. PODOLEANU S. (Solomon), *Istoria presei evreiești din România I (1857-1900)*, București, „Bibliografia”, 1938.
 21. *Publicațiile periodice românești (ziare, gazete, reviste), Tom I: Catalog alfabetic 1820-1906* / ed. de Nerva Hodoș și Al. Sadi Ionescu, București, Librăriile Socec & Comp., 1913.
 22. *Publicațiile periodice românești (ziare, gazete, reviste), Tom II: Catalog alfabetic 1907-1918; Supliment 1790-1906* / descriere bibliografică de George Baiculescu, Georgeta Răduică și Neonila Onofrei, București, Ed. Academiei Republicii Socialiste România, 1969.
 23. REJZEN Zalman, *Leksikon fun der yudisher literatur un prese*, Warszawa, Farlags-Gezelshaft „Tzentral”, 1914.
 24. REJZEN Zalman, *Leksikon fun der yudisher literatur, prese un filologye*, 3te farbeserte oyflage,

- Vilnius, Vilner Farlag fun B. Kletzkin, 1928, 4 vol.
25. SCHWARZFELD, Moses, *Evreii în literatura populară română. Studiu de psihologie populară*, București, Ed. Tritonic, 2004.
26. TAMBURU Volf (Vladimir), *Yiddish-prese in Ruménye*, București, Ed. Kriterion, 1977.
27. *The YIVO Encyclopedia of Jews in Eastern Europe* / ed. Gershon David Hundert, New Haven, Yale University Press, 2008, 2 vol.
28. WEINREICH, Max, *History of the Yiddish Language*, 2 vol., Yale University Press, New Haven, 2008
29. WEISSBERG, Meir, *Welwel Zbarazer, der Fahrende Singer des galizisch jüdischen Humanismus*, Leipzig, 1909.
30. YOFFE, A. B., *Be-sadot zarim. Sofrim yehudim be-Romaniah 1880 – 1940 = In Foreign Pastures. Jewish Writers in Romania 1880 – 1940*, Tel-Aviv, The Goldstein-Goren Center for the History of the Jews in Romania, 1996.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatorilor reprezentativi din domeniul aferent programului

- Disciplina își construiește modelul de analiză și de dezbateri pe principalele lucrări de referință referitoare la literatura și presa idiș din România.
- Disciplina are rolul de a forma abilități de comunicare și competențe necesare analizei și reacției critice.

10. Evaluare

Tip de activitate	10.1. Criterii de evaluare	10.2. Metode de evaluare	10.3. Pondere din nota finală
10.4. Curs	Însușirea informațiilor aferente tematicii predate și capacitatea de a le analiza, contextualiza și evalua critic	Scris	50%
10.5. Seminar/ laborator	Participarea activă la dezbateri, discuții, cunoașterea noțiunilor și a ideilor conținute în textele literare și istorice analizate.	Scris	50%
10.6. Standard minim de performanță			
<ul style="list-style-type: none"> • Nota 5 la examenul scris. • Prezentarea la examen este condiționată de prezența la curs și seminar. 			

Data completării: Semnătura titularului de curs: Semnătura titularului de seminar:
10.05.2018..... ...Lect. Dr. Augusta Costiuc Radosav.. ...Lect. Dr. Augusta Costiuc Radosav...

Data avizării în catedră Semnătura Șefului de departament/ catedră
